

Wojewódzki
Urząd Pracy
w Lublinie

**SYTUACJA OSÓB POWYŻEJ 50 ROKU ŻYCIA NA RYNKU
PRACY WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO**

Lublin, 2020 r.

Opracowanie

Angelika Bil

Wydział Badań i Analiz

Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie

Copyright by Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie

Publikacja jest dystrybuowana bezpłatnie

Publikacja elektroniczna: www.wuplublin.praca.gov.pl

Przedruk w całości lub w części oraz wykorzystanie danych statystycznych w druku dozwolone wyłącznie z podaniem źródła

Lublin 2020 r.

Spis treści

1. Aktywność zawodowa osób po 50 roku życia	4
2. Osoby powyżej 50 roku życia w aktywności ekonomicznej ludności	9
3. Osoby 50+ w rejestrach urzędów pracy województwa lubelskiego	11
4. Aktywność zawodowa osób 50 plus w badaniach Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie	20
5. Aktywizacja rynkowa osób powyżej 50 roku życia – praktyki służb zatrudnienia	24
Podsumowanie	28

1. Aktywność zawodowa osób po 50 roku życia

Wzmacnianie aktywności zawodowej osób powyżej 50 roku życia (zwanymi także silversami¹) powinno być jedną z kluczowych spraw nie tylko dla instytucji publicznych, które zajmują się rynkiem pracy, ale także wszystkich pracodawców. Zarówno polskie jak i europejskie społeczeństwo starzeje się, co prowadzi do braku wymienności pokoleniowej na rynku pracy. Wyłączenie grupy 50+ z rynku pracy może okazać się bardzo ryzykowne, między innymi dlatego, że nie da się wszystkich tych osób zastąpić młodszymi. Należy zacząć wprowadzać programy długofalowe, które pomogą zostać lub wrócić silversom do pracy zawodowej. Bo tylko w ten sposób będzie można zatrzymać lukę jaka powstanie na rynku pracy.

Dane demograficzne wskazują na trudną sytuację Polski. Stan ludności na koniec 2019 r. wynosił 38 382 576 tys., tj. o 28 572 tys. mniej niż rok wcześniej (0,07%). Kobiety stanowiły 52% populacji. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego liczba ludności spada od 2012 r. (niewielkim wyjątkiem był rok 2017, gdzie zaobserwowano nieznaczny wzrost o tysiąc osób). Na taki stan wpływa ujemny przyrost naturalny. W 2019 r. liczba zgonów była wyższa niż urodzeń. W 2019 r. najwyższy przyrost naturalny był odnotowany w woj. pomorskim - 1,5‰ oraz woj. małopolskim 1,2‰. Województwa te wyróżnia wysoka liczba urodzeń i niska umieralność. Należy zauważyć, że liczba mieszkańców miast spada na rzecz zamieszkałych na wsi. W 2019 r. liczba ludności, która zamieszkiwała tereny wiejskie wzrosła o prawie 6 tys. do 15 349 510 - było to skutkiem dodatniego salda migracji. Natomiast liczba mieszkańców miast zmniejszyła się do 23 033 066.² W Polsce i w województwie lubelskim spada liczba mieszkańców. Na koniec 2019 r. region lubelski zamieszkiwało 2 108 270 osób, jest to spadek o 9 339 osób w stosunku do 2018 r. Odwrotnie niż w kraju, większości ludności województwa zamieszkiwało tereny wiejskie – 1 128 913 (spadek do roku poprzedniego o 966 osób), w miastach żyło 979 357 osób - tutaj także liczba mieszkańców uległa zmniejszeniu o 4 483.

Według danych statyczny mieszkaniec Polski miał przeciętnie 41 lat (mediana wieku). Dla kobiet średni wiek wynosił 43 lata (wynika to z dłuższego życia), a dla mężczyzn 40.

---

¹ Nazwa pochodzi od koloru włosów starszych osób

² M. Cierniak-Piotrowska, A. Dąbrowska, K. Stelmach, Ludność. Stan i struktura oraz ruch naturalny w przekroju terytorialnym w 2019 r., Warszawa 2020, s. 13.

Spoglądając na podział miasto – wieś, to ci drudzy mieszkańcy są młodsi. Ich średnia to 40 lat, a u mieszkańców miast 43 lata.

Zmiany jakie zachodzą w strukturze ludności są wynikiem przemian w demografii, a głównie w ujemnym przyroście naturalnym. W Polsce liczba dzieci do 14 roku życia na koniec 2019 r. wynosiła prawie 5,9 mln i był to wzrost o 23 tys. w stosunku do 2018 r. Pomimo wzrostu udział tej grupy w stosunku to całej populacji wynosił, tak jak i 2018 r., 15,3%.³ Jeśli zaś spojrzymy na tę samą grupę w województwie lubelskim to także zauważymy spadek liczby dzieci. O ile w 2019 r. liczba dzieci spadła o ponad tysiąc w stosunku do 2018 r., to już porównując do 2010 r. jest to spadek o 25 tys., a do 2000 r. o ponad 130 tys.

Na przestrzeni lat widać jak systematycznie rośnie liczba osób starszych (65 lat i więcej). W Polsce w 2019 r. populacja ta zwiększyła się o 214 659 osób w stosunku do 2018 r. Wskaźnik starości wyniósł 18,1%, dla porównania ten sam wskaźnik w 2000 r. wynosił tylko 12,4%.⁴ Identyczna sytuacja ma miejsce w województwie lubelskim. W 2019 r. liczba osób starszych wzrosła o 10 498 w stosunku do 2018 r., a w porównaniu do 2000 r. o ponad 90 tys. Wskaźnik starości w województwie jest wyższy od krajowego o 0,5 pkt. procentowego.

---

³ Tamże, s.15.

⁴ Wskaźnik starości - udział osób w wieku 65 lat i więcej w ogólnej liczbie populacji.

Tabela 1. Ludność według grup wiekowych w wybranych latach w Polsce i województwie lubelskim

Polska								
	2000	2010	2018	2019	2000	2010	2018	2019
Ludność ogółem	38 253 955	38 529 866	38 411 148	38 382 576	100%	100%	100%	100%
0-14	7 294 451	5 855 766	5 865 242	5 888 087	19,1%	15,2%	15,3%	15,3%
15-64 lata	26 233 729	27 483 691	25 813 546	25 547 470	68,5%	71,3%	67,2%	66,6%
65 i więcej lat	4 725 755	5 190 409	6 732 360	6 947 019	12,4%	13,5%	17,5%	18,1%
ekonomiczne grupy wieku								
Przedprodukcyjny (0-17)	9 332 905	7 243 239	6 935 523	6 949 706	24,4%	18,8%	18,1%	18,1%
Produkcyjny (18-59/64)	23 261 003	24 831 001	23 269 725	23 025 927	60,8%	64,4%	60,6%	60,0%
Poprodukcyjny (60/65lat+)	5 660 047	6 455 626	8 205 900	8 407 943	14,8%	16,8%	21,4%	21,9%
województwo lubelskie								
	2000	2010	2018	2019	2000	2010	2018	2019
Ludność ogółem	2 206 200	2 178 611	2 117 619	2 108 270	100%	100	100%	100%
0-14	441 599	335 485	311 625	310 279	20,0%	15,4%	14,7%	14,7%
15-64 lata	1 463 191	1 529 863	1 424 653	1 406 152	66,3%	70,2%	67,3%	66,7%
65 i więcej lat	301 410	313 263	381 341	391 839	13,7%	14,4%	18,0%	18,6%
ekonomiczne grupy wieku								
Przedprodukcyjny (0-17)	564 437	419 121	373 498	370 640	25,6%	19,2%	17,6%	17,6%
Produkcyjny (18-59/64)	1 287 529	1 377 527	1 282 768	1 266 445	58,4%	63,2%	60,6%	60,1%
Poprodukcyjny (60/65lat+)	354 234	381 963	461 353	471 185	16,1%	17,5%	21,8%	22,3%

Źródło: wyliczenia własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych (GUS)

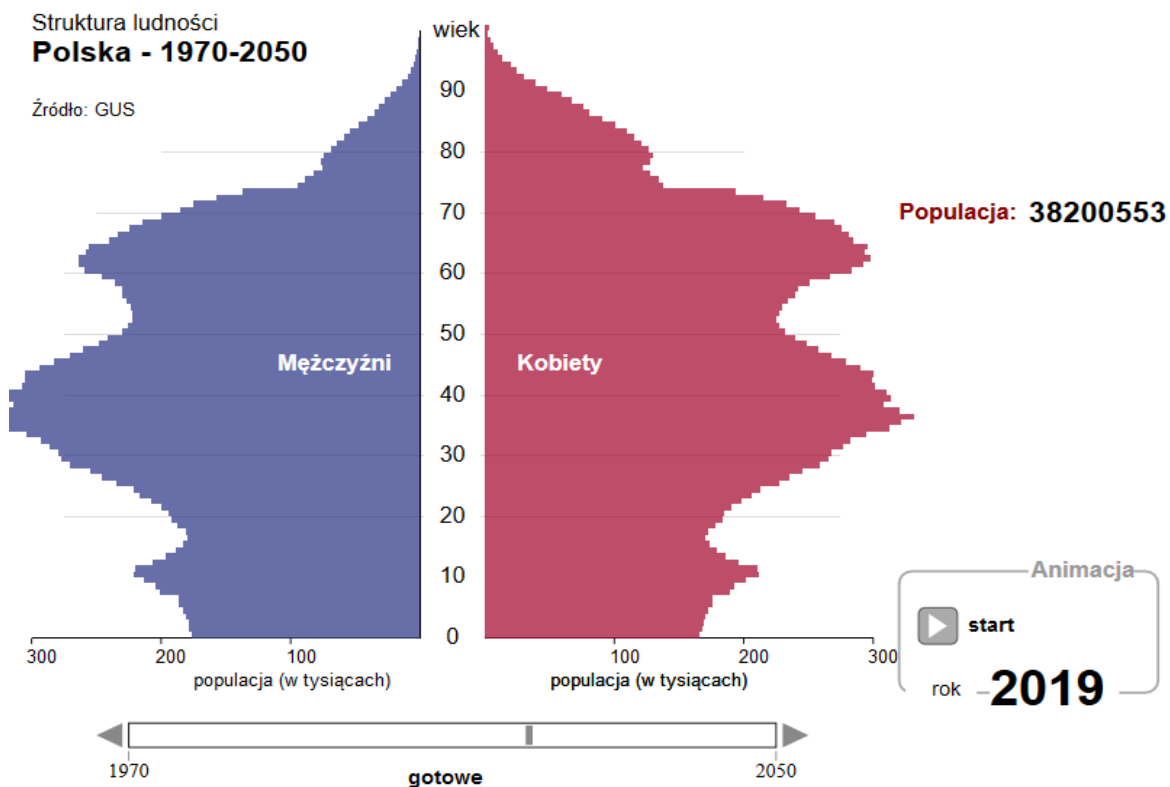
Podobna sytuacja ma miejsce w ekonomicznych grupach wieku zarówno w kraju jak i województwie. Liczba dzieci i młodzieży (0-17 lat) w Polsce zmniejszała się od 2000 r. i w 2019 r. wyniosła 6,9 mln - to o 14 tys. więcej niż rok wcześniej, ale zdecydowanie mniej niż w 2000 r., bo o ponad 2,4 mln. Jeśli zaś chodzi o województwo lubelskie to w 2000 r. w grupie w wieku przedprodukcyjnym znajdowało się 564 437 osób, a 19 lat później już tylko 370 640 - jest to o 193 797 (34,3%) mniej dzieci. Liczba ludności w wieku produkcyjnym utrzymuje się na stałym poziomie (w kraju i województwie odsetek osób przekracza 60%).

Dużemu przyspieszeniu ulega natomiast cykl starzenia się społeczeństwa. Widać zmiany w tendencji dotyczącej grupy w wieku poprodukcyjnym. W Polsce od 2000 r. nastąpił wzrost liczebności tej grupy o ponad 2,7 mln osób - wielkość grupy przekroczyła 8 mln. To o 1,4 mln osób więcej niż w grupie dzieci i młodzieży (0-17 lat). Odsetek tej grupy wzrósł z 14,9% do 21,9%. Ta sama sytuacja ma miejsce w Lubelskiem: odsetek osób w wieku poprodukcyjnym z 16,1% w 2000 r. wzrósł do 22,3% w 2019 r. Liczba osób starszych także znacznie wzrosła.

Ten przyspieszony cykl starzenia społeczeństwa widać także w prognozie GUS.

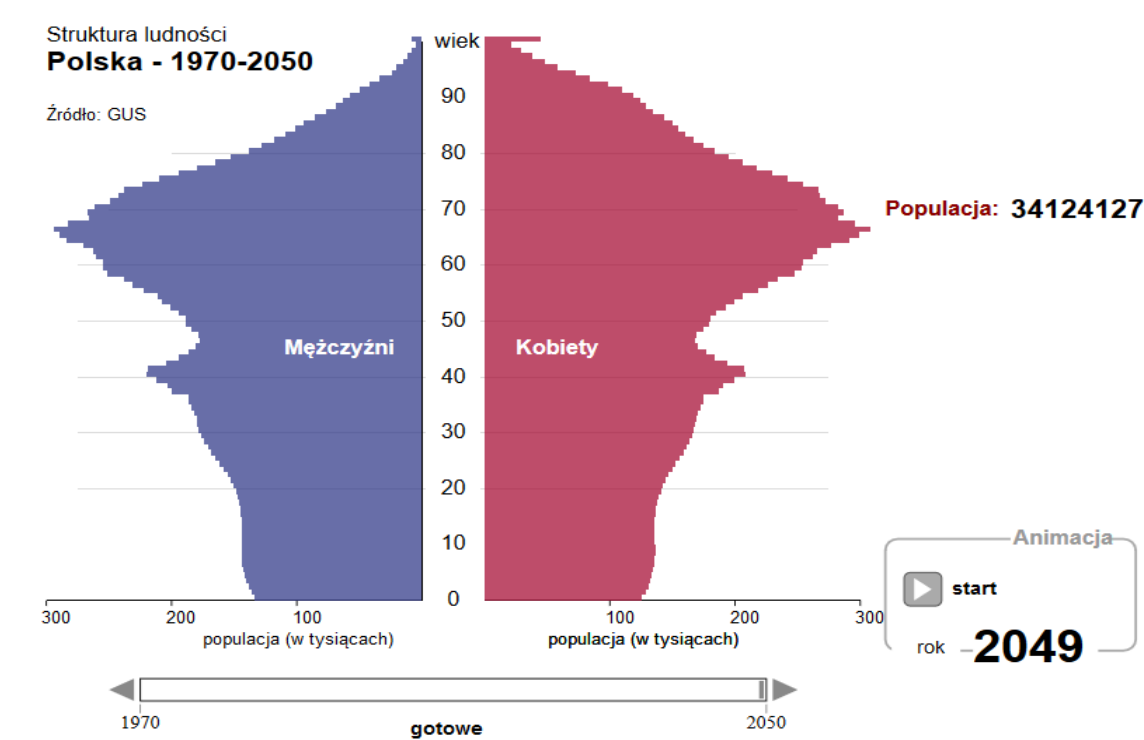
Przedstawione poniżej piramidy wieku dla ludności Polski w 2019 r. i 2049 r. przewidują znaczne zmniejszenie się naszej populacji (o ponad 4 mln). Ukazują jak bardzo zmieni się struktura ludności pod względem wieku. Na diagramie 1 podstawa struktury ludności jest wąska, co oznacza małą liczbę roczników młodych, ale jeszcze w miarę stabilną, przy zwiększeniu się dzietności w przyszłości piramida wieku mogła by się zmienić. Jednak prognozy na kolejne lata nie przewidują tego trendu. Diagram 2 przedstawia niepokojący trend przyszłości - małą liczbę roczników młodych i dużą osób starszych. Będzie to prowadzić do braku zastępowalności pokoleń i związanych z tym problemów.

Diagram 1. Struktura ludności w Polsce w 2019.

Źródło: [Główny Urząd Statystyczny -ludność](#)

Diagram. 2 Struktura ludności w Polsce 2049 r.

Źródło: [Główny Urząd Statystyczny - piramida ludności](#)

Unia Europejska dostrzegając ten problem wyznaczyła cele i działania strategiczne, które mają być przekładne na krajową politykę, w tym również programy zatrudnieniowe czy aktywizacyjne. Komisja Europejska w 2007 r. opublikowała raport o zatrudnieniu w krajach członkowskich. W ramach tego raportu znalazł się rozdział o Aktywnym Starzeniu się i Rynku Pracy - trend dla Starszych Pracowników. Na jego podstawie powstała Strategia Zatrudnienia, która w swoich założeniach mówiła, że do 2010 r. co najmniej 50% populacji w wieku 55-64 lata powinna pracować. Dlatego postulowano, by w krajach członkowskich powstały programy wspierające osoby starsze, które nadal chcą być aktywne na rynku pracy. Efektem działań były Wytyczne dotyczące Zatrudnienia (2005-2008) oraz Open Methods of Coordination (OMC), których celem było koordynowanie działań państw w odniesieniu do grupy emerytów. UE przeznaczyła na rzecz działań środki finansowe, z których korzystała także Polska.⁵ W programach finansowanych z EFS w kraju osoby 50 plus mogły skorzystać zarówno z pomocy poradnictwa zawodowego, szkoleń np. komputerowych, tak by podnieść swoje kwalifikacje na rynku pracy, jak i dotacji na założenie własnych firm. Polski rząd starając się iść zgodnie z wytycznymi UE także wprowadził nowe środki na promowanie zatrudnienia omawianej grupy. W 2008 r. wprowadzono program Solidarność pokoleń, który

⁵ [Raport 50plus mazowieckie.pdf](#) (dostęp: 15.06.2020 r.)

miał na celu zwiększenie zatrudnienia osób po 50 roku życia m.in. poprzez zwolnienie ze składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych dla pracodawców, skrócono okres chorobowy, za który wynagrodzenie opłacał pracodawca, ułatwiono proces podnoszenia kwalifikacji zawodowych pracowników, a także wprowadzono rozwiązania, które miały na celu promowanie kształcenia ustawicznego dla bezrobotnych i poszukujących pracy powyżej 50 roku życia.⁶ Innym przykładem jest wprowadzona zmiana w Ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, gdzie wpisano artykuł mówiący o dofinansowaniu wynagrodzenia za zatrudnienie bezrobotnego, który ukończył 50 rok życia. Chodziło, o to by zachęcić pracodawcę do zatrudnienia takiej osoby.⁷ W tabeli 2 przedstawiono ile osób skorzystało z tego instrumentu w województwie lubelskim.

Tabela 2. Podjęcia pracy w ramach dofinansowania wynagrodzenia za zatrudnienie skierowanego bezrobotnego powyżej 50 roku życia w województwie lubelskim

Lata	2016	2017	2018	2019	I kwartał 2020
Osoby	273	327	91	120	21

Źródło: Sprawozdania o rynku pracy MRPIPS-01

W województwie lubelskim Uchwałą Zarządu Województwa Lubelskiego przyjmowany jest rokrocznie Regionalny Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia (RPD). Dokument z 2018 r. pod tytułem Aktywizacja zawodowa młodzieży i osób powyżej 50 roku życia, rekomendował promocję samozatrudnienia jako alternatywy dla pracy najemnej i stosowanie instrumentów wspomagających działalność gospodarczą⁸.

2. Osoby powyżej 50 roku życia w aktywności ekonomicznej ludności

Wiele osób po 50 roku życia staje się osobami biernymi zawodowo - z powodu osiągnięcia wieku emerytalnego albo też w wyniku wcześniejszego przejścia na emeryturę, bądź rentę lub trudnościami związanymi ze znalezieniem nowej pracy. W województwie lubelskim w IV kwartale 2019 r. osób biernych zawodowo było 764 tys., z czego zdecydowaną większość

⁶ [Sprawozdanie z realizacji programu solidarność pokoleń](#) (dostęp: 10.06.2020 r.)

⁷ Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, Dz.U z 2019 r. poz. 1818

⁸ Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie, Regionalny Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2018 rok, Lublin 2017, s. 31.

stanowiły osoby w wieku 55 i więcej (64,4%). Większość tej grupy stanowiły kobiety (61,4%) oraz osoby zamieszkujące wieś (55,6%).⁹ Średni wiek przejścia na emeryturę w Polsce na koniec 2017 r. wynosił 60,3%.¹⁰ To właśnie emerytura (56,4%) była główną przyczyną bierności zawodowej wśród osób nieposzukujących pracy, na kolejnym miejscu była nauka i uzupełnienie kwalifikacji oraz choroba lub niepełnosprawność.¹¹ Brak pracy dla osób w omawianej grupie wiekowej prowadzi do ich marginalizacji i wykluczenia, zarówno w wymiarze społecznym, jak i materialnym. Skutki wykluczenia społecznego osób po 50 roku życia ponosi całe społeczeństwo, nie tylko dlatego, że ponosi ciężar finansowania świadczeń społecznych, ale także, że nie ma możliwości korzystania z wiedzy i doświadczenia tych osób.

W Badaniu Aktywności Ekonomicznej Ludności (BEAL) ludność dzielona jest na biernych zawodowo i aktywnych. Do grupy aktywnych zawodowo zalicza się pracujących, jak i osoby bezrobotne. Województwo lubelskie z odsetkiem 51,6% w IV kwartale 2019 r. znajdowało się w grupie województw z najniższym wskaźnikiem zatrudnienia. Wskaźnik zatrudnienia dla omawianej grupy na koniec 2019 r. wynosił tylko 24,4%. Był to najniższy wynik wśród grup wiekowych. Porównując ten wskaźnik do III kwartału 2019 r. był on wyższy o 1,2 pkt. procentowego i również wyższy niż w analogicznym okresie czasu 2018 r. o 1,1 pkt. procentowego. Najwyższy wskaźnik zatrudnienia wynosił 83,9% i obejmował grupę w wieku 35-44 lata (szczegóły pokazuje tabela 2).¹²

Tabela 3. Wskaźnik zatrudnienia według grup wiekowych (%)

Wiek w latach:	IV kwartał 2018 r.	III kwartał 2019 r.	IV kwartał 2019 r.
15-24	23,1	27,4	25,1
25-34	78,4	76,7	74,3
35-44	82,9	83,5	83,9
45-54	82,0	85,7	81,7
55 lat i więcej	23,3	23,2	24,4

Źródło: Urząd Statystyczny w Lublinie, Aktywność ekonomiczna ludności w województwie lubelskim. Stan w IV kwartale 2019 r.

⁹ Urząd Statystyczny w Lublinie, Aktywność ekonomiczna ludności w województwie lubelskim. Stan w IV kwartale 2019 r., Lublin 2020, s.11.

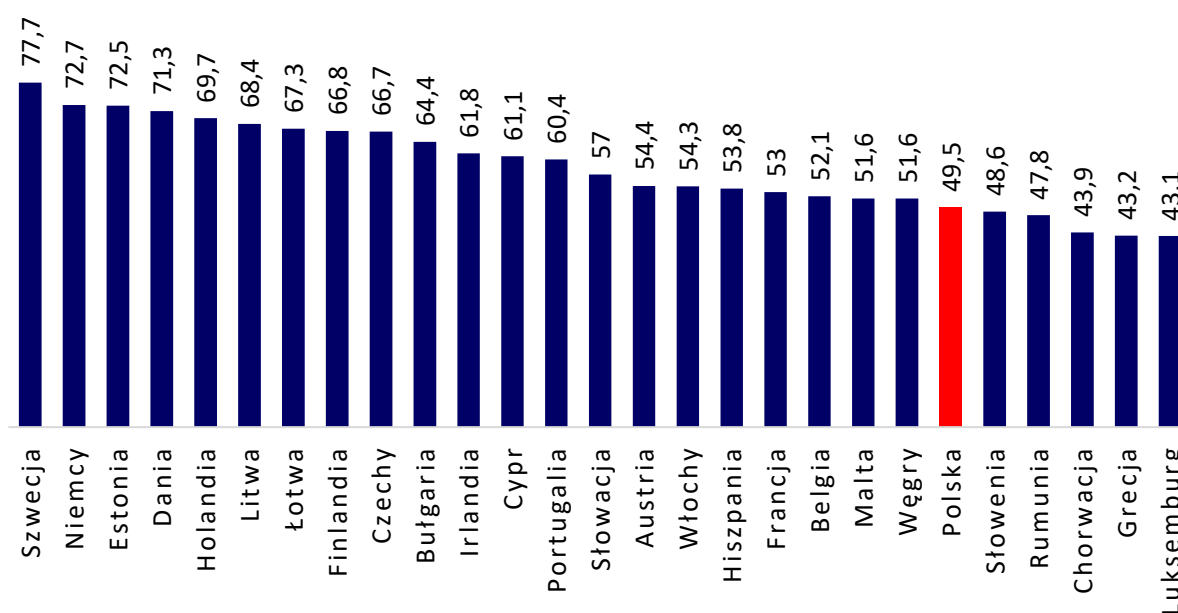
¹⁰ [Zus- emerytury](#) (dostęp: 26.05.2020 r.)

¹¹ Tamże.

¹² Urząd Statystyczny w Lublinie, Aktywność ekonomiczna ludności w województwie lubelskim. Stan w IV kwartale 2019 r., Lublin 2020, s.8.

Polska na tle krajów wspólnoty również nie wypada najlepiej jeśli chodzi o zatrudnienie osób powyżej 50 roku życia. Na koniec 2019 r. wskaźnik zatrudnienia osób w przedziale wiekowym 55-64 lata wynosił 49,5%, a dla Unii (wskaźnik dla 27 krajów) 59,1%. Wynik ten jest o prawie 10 pkt. proc. niższy niż średnia unijna. Zdecydowanie gorzej wypadamy na tle Szwecji (77,7%) czy Niemiec (72,7%). Za nami uplasowało się tylko 5 państw - Słowenia (48,6%), Rumunia (47,8%), Chorwacja (43,9%), Grecja (43,2%) i Luksemburg (43,1%). Plussem jest niewątpliwie to, że gdy kraj wchodził do wspólnoty wskaźnik ten był o wiele niższy i wynosił zaledwie 27,2% (2005 r.), co oznacza, że z perspektywy lat udało nam się go prawie podwoić.¹³ Potrzebujemy jednak kolejnych lat by dogonić kraje z najwyższymi wynikami.

Wykres 1. Wskaźnik zatrudnienia w 27 krajach Wspólnoty Europejskiej (%). Stan na koniec 2019 r.

Źródło: Eurostat

3. Osoby 50+ w rejestrach urzędów pracy województwa lubelskiego

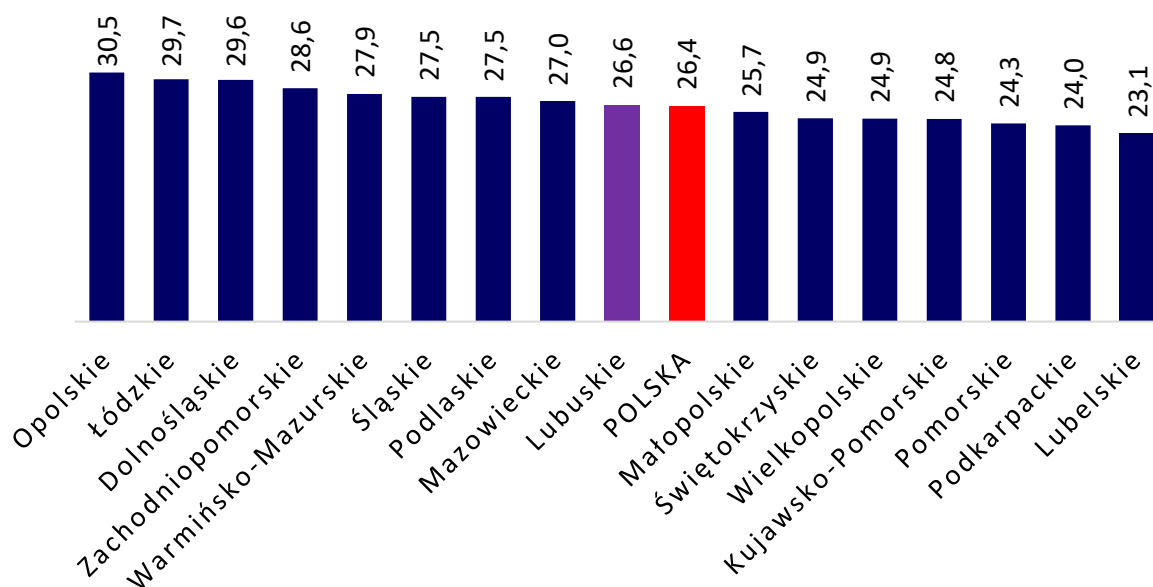
Liczba bezrobotnych osób powyżej 50 roku życia na koniec grudnia 2019 r. wynosiła 16 159 (najwięcej w Lublinie – 2 410). Rok 2020 rozpoczął się od pandemii groźnego wirusa, który zmienił wiele na całym świecie, zarówno pod kątem społecznym, ekonomicznym, jak i gospodarczym. Te zmiany są widoczne również w Polsce. Wiele firm musiało pozamykać lub

¹³ Eurostat (dostęp: 2.06.2020 r.)

zawiesić na jakiś czas działalność, a to łączy się z utratą miejsc pracy. Rząd wprowadził „tarczę anty kryzysową”, która miała za zadanie przeciwdziałanie skutkom epidemii. O ile jeszcze w marcu w urzędach pracy zarejestrowanych było 16 482 osoby powyżej 50 roku życia, to w kwietniu nastąpił wzrost o 2,4% (16 876). Pomimo niewielkiego wzrostu bezrobocia w omawianej grupie, to trudności ze znalezieniem pracy pozostają. Dlatego też ten rok dla osób starszych może okazać się niełatwy, szczególnie dla tych, którzy nie nabyli jeszcze świadczeń emerytalnych. Powiatowe urzędy pracy też nie są do końca w stanie pomóc w poszukiwaniu pracy, a to ze względu na małą ilość ofert pracy, jaka w ostatnich miesiącach wpływa do nich.

Lubelskie na przestrzeni ostatnich lat utrzymuje się na ostatnim miejscu jeśli chodzi o udział osób powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych wśród regionów. Aktualną sytuację obrazuje wykres 2 – osoby w tym wieku stanowią w regionie 23,1% ogółu bezrobotnych.

Wykres 2. Udział osób powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych na koniec I kwartału 2020 r. według województw (w %)

źródło: wyliczenia własne na podstawie danych wojewódzkich ze strony: [Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej](#)

Jest to najniższy odsetek wśród województw i odwrotny trend niż w przypadku ludzi młodych, których odsetek jest najwyższy. Wraz ze spadkiem liczby bezrobotnych liczba osób kategorii „50 plus” także systematycznie spada w regionie, o czym w dalszej części. W tabeli 4 zamieszczono szczegółowe dane dla województw od 2016 r.

Tabela 4. Udział osób powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych w poszczególnych województwach

Wyszczególnienie	na koniec I kwartału 2020	na koniec 2019	na koniec 2018	na koniec 2017	na koniec 2016
Polska	26,4%	27,2%	27,1%	27,6%	28,2%
Dolnośląskie	29,6%	30,8%	30,6%	32,2%	33,5%
Kujawsko-Pomorskie	24,8%	25,5%	25,2%	25,3%	25,7%
Lubelskie	23,1%	23,3%	23,0%	23,1%	23,6%
Lubuskie	26,6%	28,5%	28,7%	29,0%	30,2%
Łódzkie	29,7%	30,5%	30,6%	30,8%	31,7%
Małopolskie	25,7%	26,6%	25,7%	26,3%	25,8%
Mazowieckie	27,0%	27,2%	27,9%	28,5%	29,5%
Opolskie	30,5%	30,6%	31,2%	31,6%	32,3%
Podkarpackie	24,0%	24,2%	23,9%	23,9%	23,4%
Podlaskie	27,5%	27,7%	28,1%	28,0%	28,3%
Pomorskie	24,3%	25,2%	25,4%	26,2%	27,5%
Śląskie	27,5%	28,8%	29,0%	29,6%	30,4%
Świętokrzyskie	24,9%	25,1%	24,6%	24,9%	25,3%
Warmińsko-Mazurskie	27,9%	27,2%	28,4%	28,5%	28,8%
Wielkopolskie	24,9%	25,9%	25,8%	26,3%	27,0%
Zachodniopomorskie	28,6%	30,0%	30,0%	31,0%	31,9%

Źródło: wyliczenia własne na podstawie statystyk ze strony psz.praca.gov.pl/

Pomimo tego, że województwo lubelskie w takim zestawieniu zajmuje ostatnie miejsce, to należy zauważyć, iż na koniec I kwartału 2020 r. 68,1% osób powyżej 50 roku życia to długotrwale bezrobotni, a ponad 92,5% to osoby które zarejestrowały się po raz kolejny w urzędach. Jak widać w tabeli 5 większości osób po 50 roku życia powraca do rejestru po skorzystaniu z form aktywizacji.

Tabela 5. Powody napływu osób powyżej 50 roku życia do PUP w latach 2016- I kwartał 2020

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	I kwartał 2020
Rejestrowani w miesiącu w tym:	18 809	17 635	15 995	14 612	3 589
po raz kolejny	17 110	16 072	14 872	13 500	3 320
po pracach interwencyjnych	13	10	9	4	0
po robotach publicznych	156	125	75	62	9
po stażu	1 342	1 105	938	739	57
po szkoleniu	357	462	279	220	31

Źródło: Sprawozdania o rynku pracy MRPiPS-01

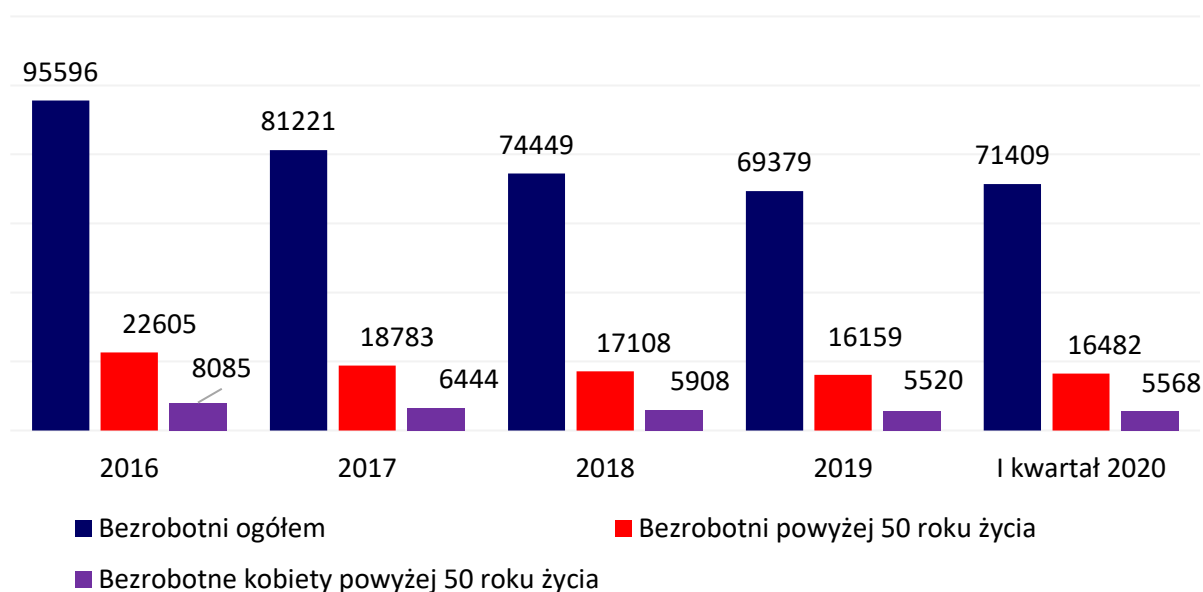
Na koniec marca 2020 r. prawo do zasiłku posiadało jedynie 13,3% omawianej grupy.

Bezrobotnych kobiet jest znacznie mniej niż mężczyzn i stanowią 33,8%. Różnica ta może

wynikać z odmiennego wieku emerytalnego dla mężczyzn i kobiet. Sytuacja ta pokazuje także, iż mężczyźni w tym wieku mają większe problemy, aby odnaleźć się na rynku pracy. Można upatrywać przyczyn tego faktu, w tym, że mężczyźni częściej wykonują fizyczną pracę, co może skutkować brakiem siły, wypadkami lub chorobami związanymi z taką pracą.

Na wykresie 3 przedstawiono ewolucję struktury bezrobocia w regionie lubelskim, z udziałem bezrobotnych w wieku „50 plus”.

Wykres 3. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych ogółem, w tym liczba bezrobotnych powyżej 50 roku życia w województwie lubelskim w latach 2016-2020

Poza powodami napływu do powiatowych urzędów pracy, należy spojrzeć jak na przestrzeni lat omawiana grupa korzystała z instrumentów rynku pracy i przynajmniej na chwile „odpływała” z rejestrów.

Tabela 6. Powody wyrejestrowań osób powyżej 50 roku życia z PUP w latach 2016- I kwartał 2020

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	I kwartał 2020
Wyłączeni z ewidencji w tym:	20 317	21 457	17 670	15 561	3 266
z powodu podjęcia pracy w tym:	8 271	7 772	7 187	6 280	1 159
W tym					
niesubsydiowanej	6 554	5 965	5 733	5 148	962
subsydiowanej	1 717	1 807	1 454	1 132	197
prac interwencyjnych	391	391	369	273	62
robót publicznych	530	609	527	417	64
podjęcia dział. gospodarczej	161	119	109	76	6
rozpoczęcia szkolenia	353	457	279	215	41
rozpoczęcia stażu	1 433	1 155	964	674	171

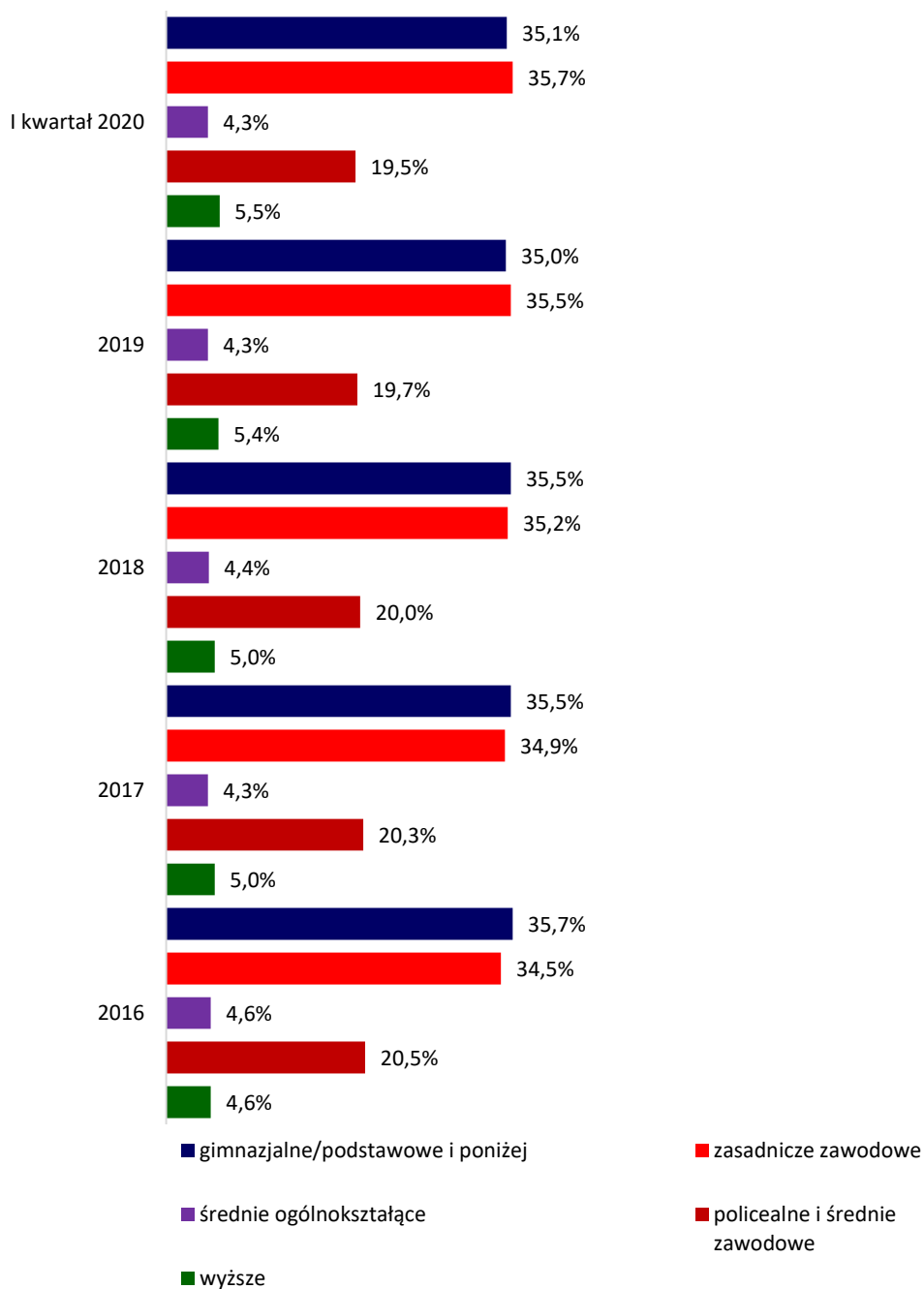
Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	I kwartał 2020
rozpoczęcia przygotowania zawodowego dorosłych	0	0	0	0	0
niepotwierdzenia gotowości do pracy	2 982	2 874	2 433	2 355	438
osiągnięcia wieku emerytalnego	738	2 339	1 249	1 310	397
nabycia praw emerytalnych lub rentowych	653	714	331	251	34
nabycia praw do świadczenia przedemerytalnego	1 285	1 105	630	458	147

Należy zauważyć, że przez ostatnie 4 lata więcej osób wyrejestrowywało się z PUP, niż napływało. Osoby powyżej 50 roku życia najczęściej opuszczały rejestry z powodu podjęcia pracy, w tym podejmując prace niesubsydiowaną (czyli taką, która jako oferta wpłynęła bezpośrednio od pracodawcy). Niewielki procent stanowią osoby, które wyrejestrowywały się z urzędów ze względu na rozpoczęcie szkolenia.

Uzupełniając analizę, warto wziąć po uwagę także strukturę osób starszych według wykształcenia. Polskiego bezrobotnego poszukującego pracy poza wiekiem ogranicza niskie wykształcenie.¹⁴ Potwierdzenie tego stanu rzeczy jest na wykresie 4, który ilustruje strukturę wykształcenia osób „50 plus” zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy w regionie lubelskim na przełomie lat 2016-2020. Najwięcej rejestrujących się osób po 50 roku życia legitymuje się wykształceniem zasadniczym zawodowym (35,7% dla województwa i 36,2% dla kraju) oraz z gimnazjalnym/podstawowym i poniżej (35,1% Lubelskie i 35,2% kraj).

¹⁴[pulshr.pl/Praca po 50 roku życia. Polska blisko średniej ue ale dobrze nie jest](http://pulshr.pl/Praca-po-50-roku-zycia.-Polska-blisko-sredniej-ue-ale-dobrze-nie-jest) (dostęp: 29.05.2020 r.)

Wykres 4. Bezrobotni powyżej 50 roku życia według wykształcenia w latach 2016–2020

Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie monitoruje również strukturę bezrobotnych „50 plus” według wykształcenia w każdym powiecie, co przedstawiono w tabeli 7.

Tabela 7. Liczba bezrobotnych powyżej 50 roku życia według wykształcenia w powiatach województwa lubelskiego – stan na koniec I kwartału 2020 r.

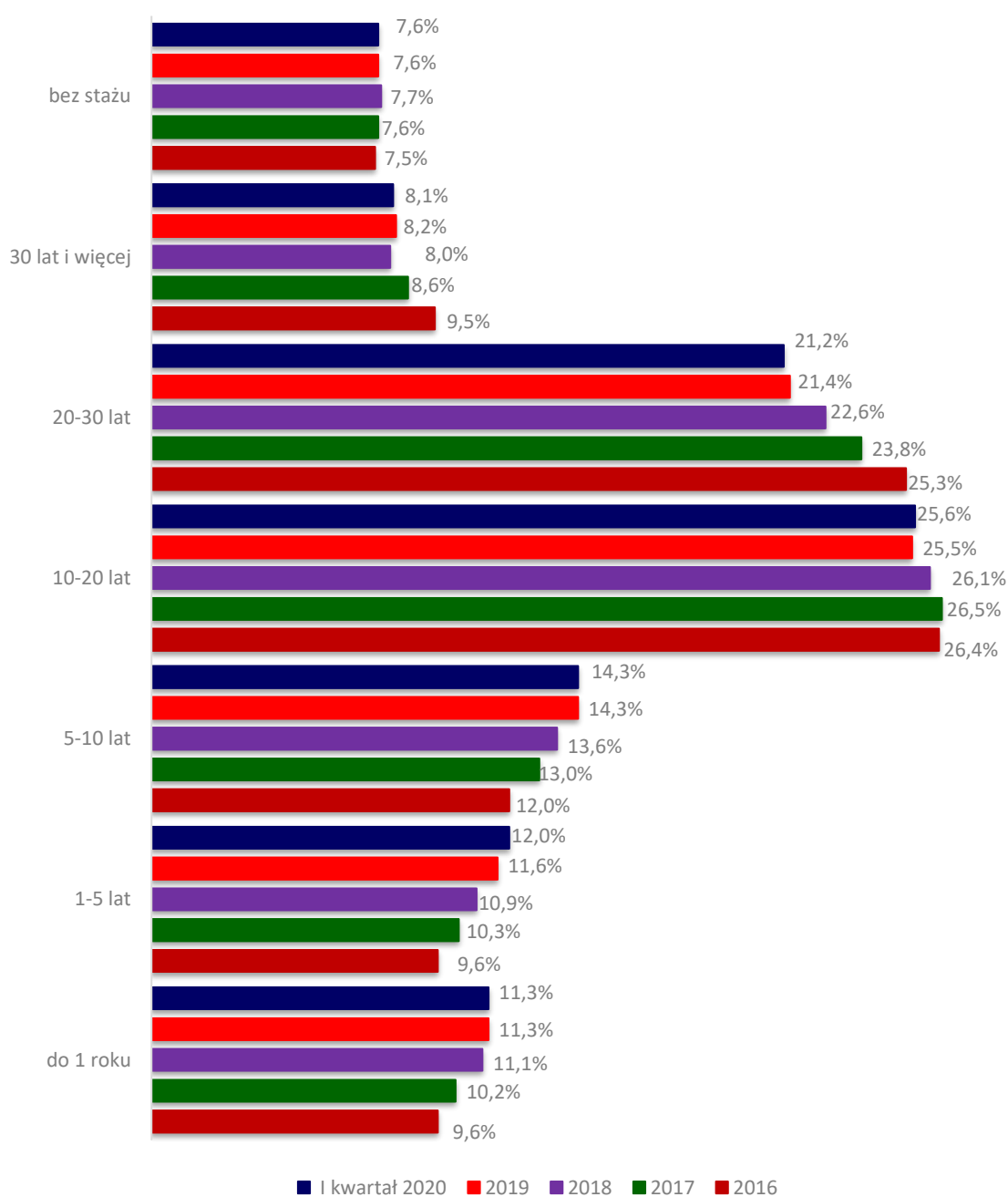
powiat	wyższe	policealne i średnie zawodowe/ branżowe II stopnia	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne i poniżej
m. Biała Podlaska	35	160	36	207	150
białski	18	138	35	414	330
biłgorajski	16	74	22	200	158
m. Chełm	40	195	40	214	179
chełmski	21	134	30	293	371
hrubieszowski	22	121	34	324	287
janowski	6	55	17	152	167
krasnostawski	15	133	23	265	282
kraśnicki	23	174	41	287	404
lubartowski	24	146	40	372	337
m. Lublin	381	644	154	576	653
lubelski	40	103	22	251	256
łęczyński	10	46	10	93	102
łukowski	13	54	12	184	190
opolski	12	81	14	194	220
parczewski	8	33	3	83	105
puławski	56	147	17	231	214
radzyński	11	52	5	136	140
rycki	13	88	13	143	130
świdnicki	42	125	27	180	170
tomaszowski	18	95	21	245	262
włodawski	17	97	15	210	186
m. Zamość	45	186	43	265	192
zamojski	17	132	29	360	299
Województwo	903	3213	703	5879	5784

Z danych tych wynika, iż na koniec I kwartału 2020 r. jedynie w Lublinie największą grupę wśród bezrobotnych powyżej 50 roku życia stanowiły osoby posiadające wyższe wykształcenie. W pozostałych powiatach najliczniejsza grupa to osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i poniżej. Jednocześnie widać stosunkowo niewielką liczbę wszystkich bezrobotnych „50 plus” w powiecie parczewskim – 232 osoby.¹⁵

¹⁵ To pochodna stosunkowo niewielkiej liczby bezrobotnych, a ta wynika z małej populacji ludności w powiecie.

Istotniejszą zmienną charakteryzującą populację bezrobotnych powyżej 50 r. życia jest długość doświadczenia zawodowego. Widoczny jest utrzymujący się od lat wysoki udział bezrobotnych z długim stażem pracy – w przedziale 10-20 lat oraz 20-30 lat. Dla osób w przedziale 10-20 lat stażu spadł on z 26,4% w 2016 r. do 25,6% w I kwartale 2020. Na przestrzeni lat widać, że spadł udział osób rejestrujących się ze stażem pracy 20-30 lat, których w 2016 r. zarejestrowano 25,3%, a w I kwartale 2020 r. tylko 21,2%. Osoby bez żadnego doświadczenia zawodowego stanowią od lat zbliżony udział w ogóle bezrobotnych – od 7,5% do 7,7%.

Wykres 5. Bezrobotni powyżej 50 roku życia według stażu pracy w latach 2016–2020

Potencjał odbioru wsparcia przedsiębiorczości przez osoby bezrobotne z kategorii wiekowej „50 plus” może być w pewnej części zdiagnozowany przez strukturę zawodów tych bezrobotnych. Profesja deklarowana jest przy rejestracji w urzędzie i może to być zarówno zawód wyuczony, jak i ostatnio wykonywany. Zawody szczegółowo obrazuje tabela 8.

Tabela 8. Zawody, w których najliczniej rejestrowały się osoby powyżej 50 roku życia w latach 2016-2019, w województwie lubelskim

Lp.	Zawód	Ogółem	Lp.	Zawód	Kobiety
2019					
1.	Sprzedawca	836	1.	Sprzedawca	683
2.	Pomocniczy robotnik budowlany	593	2.	Sprzątaczką biurowa	255
3.	Robotnik gospodarczy	527	3.	Krawiec	215
4.	Ślusarz	524	4.	Szwaczka ręczna	187
5.	Murarz	517	5.	Technik ekonomista	156
2018					
1.	Sprzedawca	839	1.	Sprzedawca	701
2.	Pomocniczy robotnik budowlany	602	2.	Sprzątaczką biurowa	276
3.	Ślusarz	593	3.	Krawiec	234
4.	Murarz	583	4.	Technik ekonomista	193
5.	Robotnik gospodarczy	535	5.	Szwaczka ręczna	192
2017					
1.	Sprzedawca	897	1.	Sprzedawca	738
2.	Murarz	655	2.	Sprzątaczką biurowa	323
3.	Ślusarz	655	3.	Krawiec	244
4.	Robotnik gospodarczy	617	4.	Technik ekonomista	222
5.	Pomocniczy robotnik budowlany	599	5.	Szwaczka ręczna	222
2016					
1.	Sprzedawca	1066	1.	Sprzedawca	877
2.	Ślusarz	836	2.	Sprzątaczką biurowa	440
3.	Murarz	805	3.	Krawiec	304
4.	Robotnik gospodarczy	733	4.	Technik ekonomista	277
5.	Pomocniczy robotnik budowlany	721	5.	Szwaczka ręczna	269

4. Aktywność zawodowa osób 50 plus w badaniach Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie

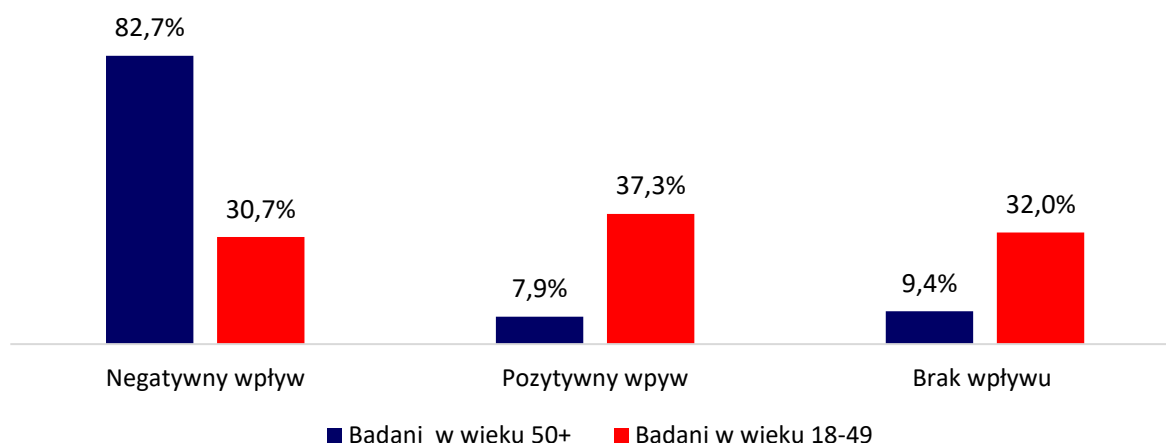
Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie opublikował dwie analizy statystyczne dotyczące osób powyżej 50 roku życia oraz przeprowadził badanie jakościowe w 2015 r. dotyczące szans wyżej wymienionej grupy na rynku pracy. Badanie to miało na celu sprawdzenie jak radzą sobie osoby 50 plus na rynku pracy oraz identyfikację dobrych praktyk. Badanie podzielone było na dwie grupy, w których jedna część respondentów była samozatrudniona, a druga pracowała na umowę o pracę. Rekomendacje jakie płyną z niego to m.in. wsparcie projektowe dla grupy osób 50 plus (szkolenia, pożyczki, dotacje), wsparcie dla pracodawców, dofinansowanie szkoleń dla pracowników w tej kategorii wiekowej, zarówno gdy taki pracownik wróci z dłuższego zwolnienia lekarskiego, jak i po prostu dla podniesienia jego kwalifikacji, tworzenie kampanii społecznych, których celem będzie pozytywny przekaz dotyczący zatrudniania osób starszych.¹⁶

W innym badaniu WUP w Lublinie pt. Kompleksowa analiza zawodów deficytowych i nadwyżkowych w województwie lubelskim, brało udział 1 500 respondentów zarejestrowanych w PUP, wśród nich znalazło się 280 osób, które przekroczyło 50 rok życia. Swoją trudną sytuację aż 82,7% tłumaczyło wiekiem, tylko 7,9% badanych oceniło pozytywnie swój wiek. Takie wyniki jasno wskazują, że osoby bezrobotne źle oceniają swoje szanse na znalezienie pracy.

---

¹⁶ Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie, Szanse na rynku pracy osób 50+. Raport z badań jakościowych, Lublin 2015, s. 47-49.

Wykres 6. Wpływ wieku na szanse na znalezienie zatrudnienia.

Z badania wynika także, że większość osób starszych uważało, że jeśli straciłoby teraz pracę, to trudno będzie im znaleźć nową. Tak deklarowała co czwarta kobieta (50-59 lat) i co czwarty mężczyzna (50-64 lata). Dlatego też należy jak najdłużej utrzymywać aktywizację tych osób. Osoby te należy wspierać poprzez szkolenia np. komputerowe, podnoszenie kwalifikacji, dotacje czy pożyczki jeśli mają pomysł i chęci na próbę otwarcia własnego biznesu, ale także pracodawców, nie tylko poprzez wsparcie finansowe, ale również pokazując im, że zatrudniając osobę 50+ zyskuje pracownika, który jest lojalny i dyspozycyjny oraz chętny do pracy.¹⁷

Wydział Badań i Analiz przeprowadził w 2018 r. Badanie ilościowe – Rynek pracy – perspektywa zatrudnionych w województwie lubelskim. Celem tego badania było stworzenie obrazu rynku pracy z perspektywy pracownika w województwie lubelskim w 2018 r. Respondentami badania mogły zostać osoby zatrudnione do wykonywania całości lub większości pracy na terenie województwa lubelskiego”. W badaniu tym brały udział także osoby powyżej 50 roku życia. Poniżej przytoczono odpowiedzi na pytania, w których przedstawiono podział na wiek i dzięki temu będzie możliwe zobrazowanie, jak wyglądał rynek z perspektywy pracownika według starszego pokolenia.

¹⁷ Lubelskie Obserwatorium Rynku Pracy, Kompleksowa analiza zawodów deficytowych i nadwyżkowych w województwie lubelskim, Lublin 2014.

W jednym z pytań ankietowani opowiadali czy są zadowoleni ze swojego miejsca pracy. Wyniki zamieszczone w poniższej tabeli pokazują, że osoby w przedziale wiekowym 45-60 plus były znacznie bardziej zadowolone z miejsca, w którym pracują, niż osoby młode.

Tabela 9. Zadowolenie z obecnego miejsca pracy a wiek (n=1590)

Zadowolenie z obecnego miejsca pracy	Kategorie wiekowe (wiek w latach)					
	18-24	25-34	35-44	44-54	55-59	60 i więcej
Tak	58,2%	67,7%	68,1%	74,3%	78,6%	78,8%
Trudno powiedzieć	16,4%	14,3%	17,1%	12,2%	10,3%	5,3%
Nie	25,5%	18,0%	14,8%	13,5%	11,1%	16,0%

Inne pytanie przynosiło informację czy w ostatnich 3 latach zmieniała się ich sytuacja pod kątem wynagrodzenia. Według deklaracji ponad 53,3% ogółu respondentów ich wynagrodzenie zwiększyło się, bez zmian pozostawało u 39,2%, a 7,5% przyznało, że ich wynagrodzenie się zmniejszyło. Warto zaznaczyć, że w ostatnich trzech kategoriach wiekowych („45 plus”) odsetki osób, u których wynagrodzenie się nie zmieniło są bliskie połowie.

Tabela 10. Wysokość wynagrodzenia respondentów w stosunku do ich sytuacji sprzed 3 lat a wiek (n=1590)

	Kategorie wiekowe (wiek w latach)					
	18-24	25-34	35-44	45-54	55-59	60 i więcej
Zwiększyło się	54,5%	60,7%	55,7%	44,8%	42,7%	36,0%
Pozostało bez zmian	38,2%	31,7%	36,7%	48,%	50,4%	56,0%
Zmniejszyło się	7,3%	7,5%	7,5%	7,2%	6,8%	8,0%

Osoby starsze miały znacznie gorsze możliwości zdobycia awansu w swojej firmie niż osoby młode. Potwierdzają to wyższe odsetki odpowiedzi wskazujące na brak możliwości awansu, przy jednocześnie niskich wskazujących na posiadanie takiej szansy – być może jest to jednak spowodowane osiągnięciem już najwyższych możliwych stanowisk.

Tabela 11. Możliwość awansu respondentów w firmie/instytucji aktualnego zatrudnienia a wiek (n=1590)

Możliwość awansu	Kategorie wiekowe (wiek a latach)					
	18-24	25-34	35-44	44-54	55-59	60 i więcej
Tak	23,6%	21,7%	12,1%	7,8%	7,7%	8,0%
Trudno powiedzieć	27,3%	19,6%	18,8%	12,9%	12,0%	10,7%
Nie	49,1%	58,7%	69,1%	79,3%	80,3%	81,3%

Bardzo ważną kwestią wśród pracowników jest poczucie bezpieczeństwa i braku zwolnień. Respondenci oceniali pewność utrzymania obecnego miejsca pracy w okresie jednego roku. Warto zaznaczyć, że poczucie pewności, co do utrzymania miejsca pracy wzrasta wraz z wiekiem. Ponad 76% w wieku 60 lat i więcej miało taką pewności.

Tabela 12. Ocena pewności utrzymania obecnego zatrudnienia w ciągu najbliższego roku a wiek (n=1590)

Posiadanie pewności utrzymania obecnego zatrudnienia	Kategorie wiekowe (wiek a latach)					
	18-24	25-34	35-44	44-54	55-59	60 i więcej
Tak	56,4%	61,7%	61,8%	61,8%	65,0%	76,0%
Trudno powiedzieć	18,2%	22,6%	25,3%	30,7%	24,8%	14,7%
Nie	25,5%	15,8%	12,9%	7,5%	10,3%	9,3%

Analizując przytoczone wyniki można, stwierdzić, że pomimo braku możliwości awansu oraz rzadszego podnoszenia wynagrodzenia osobom „50 plus” były one zadowolone z tego gdzie pracują oraz nie bały się, że szybko stracą swoje stanowisko. Jednocześnie osoby te potwierdzały, iż trudnością może być dla nich poszukiwanie nowej pracy - aż 86,0% w przedziale 50 lat i więcej obawiało się - szukanie nowego miejsca pracy byłoby dla nich wyzwaniem.

5. Aktywizacja rynkowa osób powyżej 50 roku życia – praktyki służb zatrudnienia

Realizowane przez powiatowe urzędy pracy województwa lubelskiego działania aktywizujące osoby bezrobotne są bardzo ważnym aspektem zwalczania bezrobocia w regionie lubelskim i zaspokajania potrzeb pracodawców. Obecnie Publiczne Służby Zatrudnienia działają w oparciu o znowelizowaną Ustawę o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Zmiany przepisów, które weszły w życie 27 maja 2014 r. wprowadziły szereg nowych instrumentów, w szczególności bonów, które niestety nie są skierowane do osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia w celu poprawy ich sytuacji na rynku pracy.

W województwie lubelskim z powodu podjęcia pracy od stycznia do kwietnia 2020 r. wyrejestrowano 3 838 osób powyżej 50 roku życia, tj. 31,8% wszystkich bezrobotnych podejmujących zatrudnienie. W tym czasie bezrobotni 50 plus korzystali z następujących form aktywizacji:

- ✓ podjęło pracę niesubsydiowaną – 1 126 osób,
- ✓ rozpoczęło staż – 194 osoby,
- ✓ podjęło pracę subsydiowaną – 254 osób,
- ✓ rozpoczęło szkolenie – 41 osób,
- ✓ podjęło pracę w ramach dofinansowania wynagrodzenia za zatrudnienie skierowanego bezrobotnego powyżej 50 roku życia – 32 osoby,
- ✓ rozpoczęło subsydiowaną działalność gospodarczą – 7 osób,
- ✓ rozpoczęło prace interwencyjne - 68 osób,
- ✓ rozpoczęło niesubsydiowaną działalność gospodarczą – 44 osoby,
- ✓ podjęło pracę w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego – 42 osoby,
- ✓ rozpoczęło roboty publiczne – 93 osoby.

W ramach wzmocnienia aktywizacji bezrobotnych Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie wraz z powiatowymi urzędami pracy województwa lubelskiego każdego roku inicjuje i realizuje programy regionalne. W 2019 r. w województwie realizowane były dwa programy regionalne:

- ✓ Drogi-Mosty-Rzeki III,
- ✓ Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości w województwie lubelskim II.

Drogi–Mosty–Rzeki III

Program adresowany był do osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy, czyli m.in. osób w wieku „50 plus”. Był kontynuacją realizowanego w latach poprzednich. programu regionalnego o tej samej nazwie. Zakładał aktywizację osób z grup w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy przy pracach związanych z utrzymaniem ładu i porządku w gminach, poprzez porządkowanie terenów zieleni, porządkowanie dróg i przystanków na terenie miast i gmin, sprzątanie rowów przydrożnych, likwidację nielegalnych składowisk odpadów w lasach, przydrożnych rowach, wykonanie nawierzchni żuźlowej na drogach do pól i łąk. Objął swym zasięgiem powiaty, na terenie których gminy i spółki wodne zaplanowały konserwację rzek, kanałów oraz wałów przeciwpowodziowych. Celem programu była m.in. aktywizacja osób bezrobotnych. Wsparcie zostały formami aktywizacyjnymi przewidzianymi w Ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, tj. pracami interwencyjnymi, robotami publicznymi.

Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości w województwie lubelskim II

Program był kontynuacją realizowanych w poprzednich latach programów regionalnych: Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich (2016) oraz Przedsiębiorczość w województwie lubelskim (2017). Osoby bezrobotne uczestniczące w programie wsparte zostały szkoleniami – indywidualnymi i grupowymi, stażami, jednorazowymi środkami na podjęcie działalności gospodarczej oraz refundacją pracodawcom kosztów wyposażenia i doposażenia stanowisk pracy. W programie nie było wykluczonych grup bezrobotnych, skorzystać z udziału w nim mógł każdy chętny bezrobotny.

Tabela 13. Bezrobotni uczestnicy wszystkich programów regionalnych w 2019 r.

Grupa	Liczba ogółem	W tym powyżej 50 roku życia
Bezrobotni, którzy rozpoczęli udział w programach regionalnych w 2019 r.	685	194
Bezrobotni, którzy zakończyli udział w programach regionalnych w 2019 r.	685	190
Osoby, które podjęły pracę w trakcie lub do 3 miesięcy po zakończeniu udziału w programach regionalnych i wykonywały ją co najmniej 30 dni	620	178

W 2020 r. we współpracy z powiatowymi urzędami pracy województwa lubelskiego realizowane są dwa programy regionalne:

- ✓ Drogi-Mosty-Rzeki IV
- ✓ „Młody przedsiębiorczy”

Program Drogi- Mosty-Rzeki IV został podpisany po raz kolejny. Program ma za zadanie zaktywizować bezrobotnych, którzy znajdują się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Innym ważnym celem jest poprawa stanu technicznego urządzeń melioracyjnych, mających wpływ na bezpieczeństwo przeciwpowodziowe mieszkańców i infrastruktury terenów położonych w pobliżu dolin rzecznych na terenie województwa. Wszystkie zadania renowacji urządzeń są wykonywane w ramach umów zawieranych ze spółkami wodnymi, ich związkami oraz gminami. Drugi program nie dotyczy omawianej grupy.

Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie jest Instytucją Pośredniczącą w ramach z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020, której powierzono wdrażanie Osi Priorytetowej 9 Rynek pracy oraz Osi Priorytetowej 11 Włączenie społeczne. WUP odpowiedzialny jest za prowadzenie naboru i oceny wniosków o dofinansowanie, obsługę procedury odwoławczej, zawieranie umów o dofinansowanie, rozliczanie projektów, zlecanie płatności czy prowadzenie kontroli. Beneficjentami, do których w szczególności kierowano wsparcie w ramach Działania 9.1 „Aktywizacja zawodowa” były osoby bezrobotne i bierne zawodowo, a dokładniej osoby starsze w wieku 50 plus, kobiety, długotrwale bezrobotni, osoby niepełnosprawne, osoby o niskich kwalifikacjach. Uczestnicy projektów mogli korzystać z takich form pomocy jak staże, szkolenia, poradnictwo zawodowe. Działanie 9.2 „Aktywizacja zawodowa- projekty PUP” realizowane było przez powiatowe urzędy pracy województwa lubelskiego. Celem tego działania była pomoc osobom bezrobotnym w ich aktywizacji. Tutaj również jedną z grup docelowych były osoby powyżej 50 roku życia, kobiety, niepełnosprawni czy długotrwale bezrobotni.¹⁸

Od początku wdrażania Programu objęto wsparciem łącznie 7 251 osób powyżej 50 roku życia. W tabeli 14 pokazano ile osób powyżej 50 roku życia w poszczególnych latach 2014-2019 skorzystało z działań wdrażanych przez WUP w Lublinie w ramach Osi Priorytetowej 9 Rynek pracy.

---

¹⁸ Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie, Analiza sytuacji na lubelskim rynku pracy w województwie lubelskim 2018, Lublin 2019, s. 41.

Tabela 14. Liczba osób 50 plus objętych wsparciem w ramach Osi Priorytetowej 9 Rynek pracy w latach 2014-2019

	2014		2015		2016		2017		2018		2019	
Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie	Ogółem: 0		Ogółem: 536		Ogółem: 1767		Ogółem: 2174		Ogółem: 1900		Ogółem: 874	
	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M
	0	0	238	298	885	882	1059	1115	967	933	406	468

Źródło: Sprawozdanie roczne z realizacji RPO WL na lata 2014-2020 z WUP w Lublinie za 2019 r.

Tabela z systemu SL 2014

Działania z Osi Priorytetowej 11 koncentrowały się na aktywizacji społecznej i zawodowej oraz integracji społecznej osób i rodzin wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym realizowanej przez instytucje, które mają na celu pomaganie ludziom w trudnej sytuacji życiowej były to m.in. instytucje rynku pracy, wspieranie rodziny, pomocy i integracji społecznej, jednostek samorządu czy organizacji pozarządowych. Poprawa sytuacji na lokalnym rynku pracy to w dużej to w dużej mierze zasługa środków pochodzących z Unii Europejskiej. Projekty, które były realizowane miały na celu zarówno uzyskanie jak i podniesienie ich kwalifikacji, a w konsekwencji znalezienie dla nich zatrudnienia czy też pomocy przy uruchomieniu własnego biznesu.

Podsumowanie

Na koniec I kwartału 2020 liczba bezrobotnych osób powyżej 50 roku życia w województwie lubelskim wynosiła 16 482 osoby, kobiety stanowiły 33,8%. Grupa ta stanowi 23,1% populacji w stosunku do liczby bezrobotnych ogółem. Jest to najniższy odsetek bezrobotnych wśród wszystkich województw i odwrotny trend niż w przypadku osób do 30 roku życia. Grupa silversów rejestrująca się w powiatowych urzędach pracy najczęściej ma niskie wykształcenie. Najwięcej osób legitymuje się wykształceniem zasadniczym zawodowym (35,7% dla województwa i 36,2% dla kraju) oraz z gimnazjalnym/podstawowym i poniżej (35,1% woj. lubelskie i 35,2% kraj). Jest to zauważalne przy rejestracji w urzędzie pracy, gdzie osoba podaje swój zawód lub ostatnie miejsce pracy jakie wykonywała (tabela 7). W rejestrach znajduje się znaczna liczba osób, które posiadają bardzo długi staż pracy. Na koniec I kwartału 2020 r. osoby ze stażem pracy 20-30 lat stanowiły 21,2%, a 10-20 lat - 25,6% tej zbiorowości. Grupa osób 50 plus jest najczęściej grupą długotrwale bezrobotnych - ponad 55% stanowią osoby, które w rejestrach pozostają ponad 12 miesięcy i dłużej.

Seniorzy są na rynku pracy bardzo istotną grupą, gdyż by przy starzejącym się społeczeństwie i braku wymienności pokoleń cały system rynku pracy może zostać zaburzony. Dlatego państwo, jak i pracodawcy, powinni wspierać tę grupę na rynku pracy. Wiele grup zawodowych może przestać istnieć wraz z przechodzącymi na emeryturę osobami, co może znacznie utrudnić sytuację rynkową. Warto doceniać seniorów i pomagać im, aby podnosili swoje kwalifikacje, czy to dzięki funduszom europejskim, czy w ramach Funduszu Pracy, bo bez ich doświadczenia i chęci pozostania na rynku pracy może on być narażony na głębokie kryzysy.

W ramach planowania i realizacji praktyk aktywizacyjnych warto odwoływać się do literatury przedmiotu z zakresu szeroko rozumianej aktywności społecznej, w tym zawodowej, osób starszych oraz doświadczeń realizatorów działań i szerszych projektów skierowanych do tej grupy społeczeństwa, jak i przedsiębiorców. Wskazywanych jest szereg **warunków**

skutecznej aktywizacji:

- ✓ uczenie przez całe życie,
- ✓ wywołanie osobistego zaangażowania,
- ✓ promowanie i upowszechnianie form szkoleń i wdrożeń metody „Zarządzania wiekiem”

- ✓ wzmocnienie współpracy na linii pracodawca - instytucje rynku pracy,
- ✓ uwzględnienie możliwości poznawczych osoby aktywizowanej,
- ✓ oddzielenie przy udzielaniu wsparcia zmotywowanych do pracy od niegotowych na jej podjęcie,
- ✓ łączenie różnych form wsparcia, w tym kształtowanie umiejętności społecznych,
- ✓ możliwość sprawdzenia się w prostych działaniach,
- ✓ przedstawianie dobrych doświadczeń rówieśników np. zakładanie i prowadzenie własnej działalności,
- ✓ stopniowalność świadczeń towarzyszących pomocy zasadniczej,
- ✓ aktywizacja w obrębie perspektywicznych miejsc pracy i branż,
- ✓ maksymalne dopasowanie udzielanego wsparcia do kompetencji instytucji wspierającej,
- ✓ zakładanie działalności gospodarczej w logice budowania trwałych i rozwijających się firm.